

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH NAM ĐỊNH, TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH NAM ĐỊNH

THỰC HIỆN THẮNG LỢI NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ CÁC CẤP

Vụ Bản bảo tồn di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch tâm linh

Bài và ảnh: KHÁNH DŨNG

Vùng đất “Thiên Bản lục kỳ” - huyện Vụ Bản có bề dày lịch sử, hội tụ, bảo lưu, lan tỏa nhiều giá trị di sản văn hóa truyền thống là điều kiện thuận lợi để địa phương phát triển các loại hình du lịch văn hóa, tâm linh, lễ hội.

Với định hướng phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội dựa trên việc phát huy giá trị văn hóa truyền thống, những năm qua, Huyện ủy, UBND huyện Vụ Bản đã quán triệt sâu sắc, triển khai thực hiện nghiêm túc, hiệu quả các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về bảo vệ, gìn giữ và phát huy giá trị các di sản văn hóa quê hương gắn với phát triển du lịch tâm linh. Trong đó, chú trọng đẩy mạnh huy động đầu tư xây dựng, phát triển kết cấu hạ tầng cho các điểm du lịch tại các di tích lịch sử - văn hóa, lễ hội trên địa bàn; lập quy hoạch tổng thể hệ thống di sản văn hóa để trùng tu, tôn tạo, phân cấp, phân quyền trong công tác quản lý, bảo vệ di tích và tổ chức lễ hội truyền thống tại địa phương. Huyện khuyến khích các xã, thị trấn thành lập các câu lạc bộ (CLB) bảo tồn, gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc với đa dạng các loại hình: hát văn, hát chèo, ca trù, múa tứ linh... Huy động sự tham gia của các nghệ nhân dân gian các lĩnh vực: thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu, biểu diễn nghệ thuật truyền thống và những người có uy tín trong cộng đồng cùng tham gia tổ chức, điều hành các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, bảo đảm quyền công dân trong sáng tạo, thực hành, trao truyền di sản và thụ hưởng thành quả văn hóa.

Đến nay, trên địa bàn huyện có 4 di sản văn hoá phi vật thể được công nhận gồm: “Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt - Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại”, trong đó quần thể di tích Phủ Dầy là trung tâm thực hành tín ngưỡng Đạo Mẫu; các di sản văn hoá phi vật thể quốc gia: “Nghĩ lễ Châu văn của người Việt tại Nam Định”, “Lễ hội Phủ Dầy”, “Lễ hội làng Quả Linh” (lễ hội “Thái Bình xướng ca”). Huyện có 176 di tích nằm trong danh mục bảo vệ; trong đó có 39 di tích đã được xếp hạng (9 di tích cấp quốc gia, 31 di tích cấp tỉnh). Công tác quản lý, tu bổ di tích được

Hát chèo trên sông trong lễ hội “Thái bình xướng ca” làng Quả Linh, xã Thành Lợi.

thực hiện theo quy định của Luật Di sản văn hóa. Thực hiện phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm”, đến nay có trên 800 hạng mục của hơn 170 di tích trên địa bàn huyện được đầu tư trùng tu, tôn tạo. Các di tích đã trở thành điểm đến du lịch tâm linh hằng năm của nhiều du khách, nhất là dịp Lễ hội Phủ Dầy và hội chợ Viềng xuân diễn ra trên quy mô rộng tại hơn 20 di tích gồm quần thể các đền, chùa, lăng, phủ trên diện tích gần 10km² thuộc địa bàn 2 xã Kim Thái và Trung Thành; tiêu biểu như các di tích: Phủ Tiên Hương, Phủ Vân Cát, Lăng Mẫu Liễu Hạnh, Phủ Bồng (Nguyệt Du cung), Phủ Giáp Ba, Đền Trình, Đền Công Đồng, Đền Châu Bà Đệ Tú Khâm Sai, Đền Mẫu Thượng, Đền Mẫu Thoải, Đền Mẫu Đông Cường... Các di tích đặc sắc khác trên địa bàn

huyện như: Đền Giáp Nhất xã Quang Trung; Đền Đông xã Thành Lợi; Đền - Chùa Vĩnh Lại xã Vĩnh Hào; Đền Vụ Nữ xã Hợp Hưng... cũng thu hút nhiều đoàn khách du lịch đến tham quan, chiêm bái, nghiên cứu, tìm hiểu về thân thế, sự nghiệp các nhân vật thờ tự và giá trị lịch sử, văn hóa. Ngoài ra, các điểm thờ danh nhân văn hoá cũng thu hút nhiều đoàn du khách như: di tích Đền thờ Trạng nguyên Lương Thế Vinh ở xã Thành Lợi; các khu, nhà lưu niệm nhạc sĩ Văn Cao ở xã Liên Minh, nhà thơ Nguyễn Bính ở xã Cộng Hoà, nhà sử học Trần Huy Liệu ở xã Kim Thái...

Công tác tuyên truyền, giới thiệu quảng bá hình ảnh lễ hội, các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể (Xem tiếp trang 3)

Trong số này

Câu lạc bộ Hán Nôm Quần Anh góp phần giữ gìn văn hóa truyền thống

4

KỶ ỨC HÀO HÙNG

5

Chương những ngày cũ

7

PHÒNG, CHỐNG DIỄN BIẾN HÒA BÌNH

Lại tái diễn luận điệu xuyên tạc về tự do và nhân quyền ở Việt Nam

Những năm qua, hình ảnh đất nước Việt Nam không ngừng phát triển mạnh mẽ, đạt được những thành tựu vượt bậc về nhiều lĩnh vực, bao gồm vấn đề bảo đảm quyền con người không những là niềm tự hào của mọi người dân trong nước, mà còn nhận được sự công nhận và đánh giá cao của cộng đồng quốc tế.

Vậy nhưng, ngày 26/2 vừa qua, trong công bố phúc trình Tự do toàn cầu 2025 của tổ chức phi chính phủ có tên Freedom House lại xếp Việt Nam vào nhóm 67 quốc gia không có tự do. Ngoài ra, những nội dung trong báo cáo của Freedom House một lần nữa cho thấy rõ sự xuyên tạc, cực đoan, phiến diện, không chính xác của tổ chức này.

Freedom House là một tổ chức phi chính phủ có trụ sở tại Mỹ, được thành lập từ năm 1941. Theo tuyên bố được đưa ra, mục tiêu hoạt động của Freedom House là tuyên truyền và thúc đẩy các giá trị dân chủ, tự do trên toàn thế giới. Hằng năm, tổ chức này đều đưa ra các báo cáo đánh giá mức độ tự do của các quốc gia dựa trên hai tiêu chí chính: Quyền tự do dân sự (civil liberties) và quyền chính trị (political rights); được đo lường qua một thang điểm từ 0 đến 100, trong đó điểm số thấp đồng nghĩa với mức độ tự do hạn chế.

Trong báo cáo mới nhất, Việt Nam chỉ đạt 20/100 điểm (cụ thể là 4/40 điểm về quyền chính trị và 16/60 điểm về quyền tự do dân sự) thấp hơn quốc gia láng giềng Campuchia (23/100 điểm). Đáng chú ý, trong phúc trình, Freedom House đưa vụ việc liên quan đến blogger Đường Văn Thái và tổ chức này cho rằng "có sự bắt cóc và kết tội như một trường hợp điển hình về đàn áp báo chí và trấn áp xuyên biên giới thực hiện bởi nhà nước ở Việt Nam".

Tuy nhiên, trên thực tế, tại phiên tòa ngày 30/10/2024, Tòa án nhân dân thành phố Hà Nội kết án Đường Văn Thái 12 năm tù theo Điều 117 Bộ luật Hình sự vì tội phát tán thông tin chống phá Nhà nước. Hành vi của Đường Văn Thái không phải là hoạt động báo chí hợp pháp nhằm đưa tin khách quan, mà là cố ý phát tán thông tin sai lệch để chống phá Nhà nước - điều này khác biệt hoàn toàn với quyền tự do báo chí được quốc tế công nhận.

Thế nhưng, Freedom House cố tình đánh đồng hai khái niệm này để tạo cơ sở trích Việt Nam. Bản thân Đường Văn Thái đã ăn năn, hối cải, thừa nhận tội lỗi mà mình gây ra, và Hội đồng xét xử khẳng định bản án đúng người, đúng tội.

Nếu thường xuyên theo dõi các báo cáo thường niên của Freedom House thì sẽ không thấy bất ngờ về những luận điệu xuyên tạc, sai lệch, đánh giá phiến diện sắc mùi tiêu chuẩn kép mà tổ chức này đưa ra. Lâu nay các báo cáo của Freedom House thường bị chỉ trích vì ba bất cập lớn: Nguồn thông tin thiếu minh bạch; tiêu chí đánh giá cứng nhắc; chịu ảnh hưởng từ nguồn tài trợ khiến báo cáo mang màu sắc chính trị hơn là khách quan. Cụ thể: Phương pháp thu thập thông tin của tổ chức này thường dựa trên các nguồn thứ cấp, bao gồm báo cáo của các tổ chức đối lập, truyền thông phương Tây và ý kiến từ một số cá nhân không đại diện cho toàn bộ xã hội, chưa kể đa phần những cá nhân này là phần tử cực đoan, có tư tưởng chống đối. Điều này dẫn đến việc thông tin có thể bị bóp méo hoặc thiếu toàn diện.

Giáo sư Stephen Krasner (Đại học Stanford, Mỹ), một chuyên gia về quan hệ quốc tế chỉ rõ các tiêu chí đánh giá của Freedom House mang tính "quy chuẩn hóa quá mức" và không tính đến sự đa dạng văn

Việt Nam xác định, bảo đảm và thúc đẩy quyền con người trước hết là trách nhiệm và quyền hạn của Nhà nước. (Ảnh Internet)

hóa, lịch sử của từng quốc gia. Ông phân tích rằng việc áp dụng một mô hình tự do dân chủ kiểu phương Tây lên các xã hội có truyền thống khác biệt là một sai lầm về phương pháp luận. Nhiều chuyên gia cũng cho rằng tổ chức này không chỉ phản ánh quan điểm của các nhà tài trợ mà còn phục vụ như một công cụ tuyên truyền trong chiến lược địa chính trị toàn cầu của Mỹ. Điều này giải thích tại sao các quốc gia không theo mô hình dân chủ tự do kiểu phương Tây - thường xuyên bị đánh giá tiêu cực, ngược lại những hạn chế về tự do tại một số nước phương Tây và Mỹ lại hiếm khi được Freedom House đề cập một cách công bằng. Trái ngược với nhận định của Freedom House, từ những kết quả đạt được trong những năm qua cho thấy Việt Nam có nhiều thành tựu đáng ghi nhận trong việc bảo đảm các quyền tự do cơ bản của người dân.

Hiến pháp Việt Nam năm 2013 khẳng định: "Nhà nước bảo đảm và phát huy quyền làm chủ của nhân dân; công nhận, tôn trọng, bảo vệ và bảo đảm quyền con người, quyền công dân; thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, mọi người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện" (Điều 3). Nội dung này đã được cụ thể hóa qua hàng loạt chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và triển khai có hiệu quả trên thực tiễn. Trước hết, về quyền tự do dân sự, người dân Việt Nam được bảo đảm các quyền cơ bản như tự do tín ngưỡng, tự do ngôn luận, tự do báo chí và quyền tiếp cận thông tin trong khuôn khổ pháp luật.

Thống kê cho thấy, tính đến năm 2024, Việt Nam có hơn 70 triệu người dùng internet, chiếm khoảng 70% dân số, với sự phát triển mạnh mẽ của các nền tảng mạng xã hội như Facebook, Zalo, và TikTok. Người dân có điều kiện bày tỏ ý kiến và tiếp cận thông tin một cách rộng rãi, khách quan.

Bên cạnh đó, tự do tín ngưỡng của các tầng lớp nhân dân cũng được bảo đảm với sự tồn tại và phát triển của hàng chục tôn giáo lớn nhỏ, với hơn 26 triệu tín đồ được ghi nhận vào năm 2023.

Về quyền chính trị, Việt Nam thực hiện mô hình dân chủ tập trung dưới sự lãnh đạo

của Đảng Cộng sản Việt Nam. Mặc dù mô hình này khác với dân chủ đa đảng kiểu phương tây mà Freedom House thường lấy làm chuẩn mực, nhưng nó phù hợp với điều kiện lịch sử và văn hóa của Việt Nam và được chính người dân Việt Nam lựa chọn. Đồng thời, người dân tham gia vào quá trình quản lý đất nước thông qua Quốc hội - cơ quan quyền lực cao nhất và các hội nghị tiếp xúc cử tri được tổ chức thường xuyên trên cả nước. Các chính sách lớn của Nhà nước đều được xây dựng dựa trên ý kiến đóng góp của nhân dân thông qua các kênh như Mặt trận Tổ quốc Việt Nam hay các hội thảo, diễn đàn được tổ chức công khai. Ngoài ra, Việt Nam đặc biệt chú trọng đến quyền phát triển toàn diện của con người - một khía cạnh mà Freedom House dường như bỏ qua trong đánh giá của mình. Công tác an sinh xã hội được triển khai mạnh mẽ với các chương trình xóa đói, giảm nghèo, chăm sóc y tế và giáo dục miễn phí hoặc hỗ trợ chi phí thấp. Mới đây, trong phiên họp ngày 28/2, Bộ Chính trị đã quyết định thực hiện miễn toàn bộ học phí cho học sinh từ mầm non đến hết trung học phổ thông công lập trên phạm vi cả nước, thực hiện từ đầu năm học mới 2025-2026.

Theo Ngân hàng Thế giới, tỷ lệ nghèo đói tại Việt Nam đã giảm từ mức 58% năm 1993 xuống còn dưới 2% vào năm 2023, một con số ấn tượng minh chứng cho sự quan tâm của Nhà nước đối với đời sống người dân.

Hệ thống y tế công cộng cũng được cải thiện đáng kể, đặc biệt trong bối cảnh đại dịch COVID-19, Việt Nam đã trở thành một trong những quốc gia kiểm soát dịch bệnh hiệu quả nhất thế giới. Thế nhưng, với cách đánh giá thiếu công bằng, khách quan các thành tựu về kinh tế - xã hội và quyền con người của Việt Nam đều bị Freedom House bỏ qua.

Trong khi lớn tiếng la lối đấu tranh cho một số trường hợp bị kết án vì vi phạm pháp luật như blogger Đường Văn Thái đã nêu trên thì hàng loạt câu chuyện về sự thành công của người dân Việt Nam trong phát triển kinh tế - xã hội, từ những nông dân thoát nghèo nhờ chính sách hỗ trợ của Nhà

nước, đến các doanh nhân trẻ khởi nghiệp thành công trong nền kinh tế số hầu như không được Freedom House đề cập.

Đọc báo cáo có thể thấy rất rõ, hầu như các câu từ chỉ tập trung vào những hạn chế nhất định trong hệ thống chính trị để đưa ra kết luận tiêu cực. Từ các thông tin đầy định kiến và thù địch mà Freedom House công bố, có thể khẳng định tổ chức này không hề có bất cứ hoạt động khảo sát thực tế nào, nhất là đối với người dân và tình hình thực tế ở Việt Nam, mà chỉ dựa trên các thông tin bịa đặt, sai lệch và vu cáo rồi nhận xét, chấm điểm. Trước cách đánh giá thiếu khách quan, không công bằng của Freedom House, nhiều quốc gia trên thế giới trong đó có Việt Nam đã bày tỏ sự bất bình và phản đối mạnh mẽ. Trung Quốc - một quốc gia thường xuyên bị Freedom House xếp hạng "không có tự do" - đã nhiều lần cáo buộc Freedom House sử dụng thông tin sai lệch để phục vụ các mục tiêu chính trị của phương Tây.

Bộ Ngoại giao Trung Quốc từng tuyên bố rằng các báo cáo của Freedom House "bóp méo sự thật, bỏ qua những tiến bộ vượt bậc về kinh tế và xã hội" mà nước này đạt được trong hàng thập kỷ qua.

Tương tự, Nga cũng không ít lần phản đối khi bị Freedom House đánh giá tiêu cực, cho rằng tổ chức này cố tình phớt lờ bối cảnh địa chính trị phức tạp và sự ổn định nội bộ mà chính quyền Nga đã duy trì. Thí dụ, trong báo cáo 2024 của Freedom House chỉ trích Trung Quốc về kiểm soát internet, song lại không đề cập đến việc chính Mỹ cũng áp dụng các biện pháp giám sát mạng tương tự qua đạo luật PRISM, cho thấy sự thiếu nhất quán trong tiêu chuẩn đánh giá.

Còn trong báo cáo 2023, Freedom House chỉ trích Nga về tự do báo chí dựa trên luật kiểm soát truyền thông, nhưng bỏ qua việc các quy định này được ban hành trong bối cảnh xung đột chiến tranh nhằm ngăn chặn thông tin sai lệch. Những phản ứng này phần nào cho thấy những bất cập và sự thiếu thiện chí trong phương pháp thu thập dữ liệu của Freedom House.

Dù được công bố với mục tiêu là thúc đẩy tự do và dân chủ song các báo cáo của Freedom House cho thấy sự phiến diện, phản ánh không đúng sự thật khách quan, hoàn toàn không phải là thước đo đáng tin cậy về tự do toàn cầu.

Trong bối cảnh thế giới đang đối mặt với nhiều thách thức như bất bình đẳng, biến đổi khí hậu và xung đột, cách đo lường tự do của Freedom House nếu như không được điều chỉnh để phù hợp hơn với thực tiễn đa dạng của các quốc gia, sẽ càng khiến cho nhiều quốc gia và các tổ chức quốc tế trên thế giới phản ứng về độ tin cậy và độ trung thực những báo cáo đưa ra, cũng như ảnh hưởng tới chính uy tín của tổ chức này.

Đối với Việt Nam, chính sách xã hội lấy con người làm trung tâm, là chủ thể, nguồn lực, động lực, mục tiêu của sự phát triển đất nước là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng của Đảng, Nhà nước, của cả hệ thống chính trị và của toàn xã hội; thể hiện đặc trưng, bản chất tốt đẹp của chế độ xã hội chủ nghĩa. Việt Nam sẽ tiếp tục khẳng định vai trò, vị thế của mình qua những thành tựu thực tế, chứ không phải qua lăng kính của bất kỳ tổ chức nào

Theo Báo Nhân Dân

Hội xuân làng nghề 900 năm tuổi - Tống Xá

Bài và ảnh: DIỆU LINH

Cứ 3 năm một lần vào mùa xuân, nhân dân làng Tống Xá, thị trấn Lâm (Ý Yên) lại nô nức mở hội để tưởng nhớ, tri ân công lao của Đức Thánh Tổ là Thiền sư Nguyễn Minh Không đã có công truyền nghề đúc đồng. Các thế hệ người thợ làng nghề đúc Tống Xá đã nối nghiệp đưa vùng quê nghèo vươn mình phát triển, mang dáng dấp của một tiểu đô thị theo hướng văn minh, hiện đại, đời sống người dân ngày càng nâng cao.

Theo cuốn "Tống Xá - Làng nghề đúc truyền thống - Cội nguồn xưa và nay", trước kia xã Vạn Xá (gồm 2 làng Vạn Điểm và Tống Xá) là một vùng đất hoang vu, cây cối um tùm, địa thế gồ ghề, có nơi là gò đồng, có nơi là vùng trũng ngập nước. Vào ngày mùng 10 tháng Giêng năm Tân Mùi (791), 2 ông tổ là Tống Phúc Thành và Dương Vạn Hợp cùng hơn 20 gia nhân đã đến vùng đất này khai hoang, lập ấp, trồng màu, cấy lúa, biến vùng đất hoang sơ thành một trang trại, đặt tên là trang Kiến Hoà. Khoảng thời gian từ năm 1010-1100, dân cư nơi đây ngày càng đông đúc, bộ máy hương chính địa phương đã tách trang Kiến Hoà thành các thôn, làng nhỏ. Khu vực phía bắc có đa số người dòng họ Tống sinh sống nên được đặt tên là làng Tống Xá (nhà của họ Tống). Năm 1118, nhà sư Nguyễn Chí Thành (pháp danh Minh Không) ở chùa Điểm

Trò chơi vật cầu bùn tại Lễ hội làng Tống Xá.

Xá, huyện Gia Viễn (Ninh Bình) về văn cảnh chùa làng Tống Xá. Sau khi xem xét, Thiền sư phát hiện ở đây có một vùng đất ước vài ba mẫu, dùng để làm khuôn đúc rất tốt. Ông đã cùng với dân làng đào hố, lấy đất đem về làm khuôn rồi dạy dân làng nghề đúc kim loại, kéo bể thổi lò, chế tạo dụng cụ sản xuất, gia dụng bằng gang, đồng... Cùng với dạy nghề đúc kim loại, nhà sư Nguyễn Chí Thành đã cho tu sửa lại chùa làng, đặt tên là "Cổ Liêu tự". Thời gian nhà sư

dùng tại Tống Xá không lâu (7 tháng) nhưng người dân địa phương đã nhanh chóng nắm được tinh hoa của nghề. Các dòng họ học được nghề đúc không những truyền cho con cháu mà còn luôn cải tiến nâng lên thành một nghề hoàn chỉnh, được duy trì, phát triển đến ngày nay. Nhớ công ơn người đã truyền nghề cho dân làng, nhân dân Tống Xá lập đền thờ Đức Thánh Tổ Nguyễn Minh Không để tri ân vị tổ nghề ở bên phải đền thờ ông Tống Phúc Thành - người

có công mở đất lập làng.

Lễ hội đền thờ Đức Thánh Tổ có từ lâu đời do cộng đồng làng nghề đúc kim loại Tống Xá sáng tạo, thực hành, được kế tục qua nhiều thế hệ. 3 năm một lần, lễ hội được tổ chức vào các ngày 10, 11 và 12 tháng 2 âm lịch, thu hút đông đảo nhân dân và du khách thập phương về dự với các nghi lễ tiêu biểu như: Lễ mộc dục, lễ rước kiệu Đức Thánh Tổ, tế nam quan và tế nữ quan... Nghi lễ rước kiệu Đức Thánh Tổ Nguyễn Minh Không từ đền thờ đến miếu Đàng Dương và ngược lại. Tham gia đoàn rước còn có các đội múa lân, đoàn phật tử, đội rước bát bửu, đội tế nam quan và nữ quan cùng các cụ cao niên và nhân dân, du khách thập phương. Sau khi đoàn rước yên vị tại Đền Đức Thánh tổ, Ban tổ chức làm lễ rước lửa thiêng trong đèn thắp lên đài đuốc khai mạc lễ hội. Nét đặc sắc trong lễ hội làng Tống Xá phải kể đến nghi lễ "hiến xảo" dâng Thánh. Để chuẩn bị cho nghi lễ này, các gia đình trong làng sẽ làm khuôn đúc để dâng cúng trước cửa đền. Ngoài các sản phẩm đồ thờ truyền thống như: chuông, tượng, đỉnh, cây đèn... thì các mặt hàng như: mỏ neo, chân vịt tàu thủy... cũng được mang ra để trình Đức Thánh tổ.

Bên cạnh các nghi lễ chính, lễ hội Đền thờ Đức Thánh tổ Tống Xá diễn ra nhiều hoạt động văn hoá đặc sắc như: hát chèo, hát văn, vật cầu dưới bùn, leo cột mỡ, bắt vịt dưới ao, tổ tôm điểm... Trong đó, các tiết mục chèo của đội văn nghệ làng Tống Xá luôn thu hút đông đảo bà con về thưởng thức với các trích đoạn "Kiến Hoà mở hội", "900 năm vàng son Thánh tổ truyền nghề", "Thánh tổ Minh Không truyền nghề đúc Tống Xá"... Các nhân vật gồm Thiền sư (Xem tiếp trang 7)

(Tiếp theo trang 1)

của di sản, di tích trên các phương tiện thông tin đại chúng được chú trọng. Hàng năm, để làm tốt công tác quản lý và tổ chức 2 lễ hội lớn trong năm là hội chợ Viêng xuân (mùng 7 và mùng 8 tháng Giêng) và Lễ hội Phủ Dầy (từ mùng 3 đến mùng 8/3 âm lịch), huyện Vụ Bản thành lập Ban Chỉ đạo, Ban tổ chức lễ hội gồm các ngành chức năng, chính quyền các địa phương; xây dựng kế hoạch thực hiện các quy định về tổ chức lễ hội theo quy định của pháp luật. Ngoài việc duy trì các hình thức sinh hoạt tín ngưỡng, tâm linh độc đáo như: nghi lễ Châu văn, rước Mẫu thỉnh kinh, rước đuốc (ở lễ hội Phủ Dầy), Ban quản lý các di tích, các nhà đền, phủ còn gìn giữ, tổ chức các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể thao truyền thống, trò chơi dân gian như: thi hát văn, hát chầu văn, biểu diễn hát chèo, thi đấu cờ người, hội kéo chữ (Hoa trường hội), thả rồng bay, múa lân - sư - rồng ở Phủ Vân Cát, Phủ Tiên Hương. Sau hơn 30 năm được Nhà nước cho phép mở hội trở lại, đến nay Lễ hội Phủ Dầy đã khôi phục đầy đủ các giá trị văn hóa tín ngưỡng tâm linh; trở thành một trong 5 lễ hội truyền thống lớn của cả nước, điểm đến du lịch tâm linh hấp dẫn, thu hút hàng triệu lượt du khách trong nước và quốc tế về dự mỗi năm.

Để khai thác và phát huy tốt các giá trị văn hóa tâm linh của các tín ngưỡng, huyện Vụ Bản triển khai đồng bộ các giải pháp như: Nghiên cứu, làm rõ những nét đặc trưng, bản sắc văn hoá quê hương; phát huy những phong

Vụ Bản bảo tồn di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch tâm linh

tục, tập quán, loại trừ những hủ tục lạc hậu trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng; phục dựng giá trị văn hóa của các loại hình nghệ thuật dân ca, dân vũ, diễn xướng tín ngưỡng, tâm linh, lễ hội, trò chơi dân gian. Duy trì, thành lập các CLB văn hóa, văn nghệ dân gian như: CLB hát nhạc Văn Cao xã Liên Minh; CLB châu văn xã Kim Thái; CLB thơ Nguyễn Bình xã Cộng Hòa... Đẩy mạnh tuyên truyền, vận động, kêu gọi, tranh thủ các nguồn lực trùng tu, tôn tạo các di tích, nhà lưu niệm nhằm phục vụ các đề án quy hoạch, xây dựng, kết nối các tuyến, điểm du lịch trên địa bàn huyện và kết nối với các địa phương lân cận. Tiêu biểu như: huy động xã hội hoá cải tạo, nâng cấp Khu lưu niệm nhạc sĩ Văn Cao; trùng tu, tôn tạo, mở rộng di tích lịch sử - văn hóa quốc gia Chùa Hổ Sơn, xã Liên Minh trong các năm 2022, 2023; di tích lịch sử - văn hóa quốc gia Đền thờ Trạng nguyên Lương Thế Vinh được UBND tỉnh phê duyệt và đang tiến hành cải tạo bảo tồn các hạng mục bị xuống cấp...

Trong số các di tích ở huyện Vụ Bản được tu bổ thời gian gần đây, Chùa Hổ Sơn là công trình kiến trúc độc đáo, trở thành điểm đến du lịch tâm linh đặc sắc. Đến Chùa Hổ Sơn, ngoài lễ Phật cầu mong sức khỏe, bình an; chiêm bái tượng Phật hoàng Trần Nhân Tông được tạc từ phiến đá sapphire liền khối, cao 5,1m,

Mô phỏng cảnh thuyền rồng đón Công chúa Huyền Trân từ Chiêm Thành về nước. (Ảnh Internet)

nặng hơn 100 tấn, du khách còn có thể tìm hiểu về cuộc đời của Huyền Trân Công chúa - người con gái họ Trần nước Đại Việt nét na, xinh đẹp, đã dâng trọn tuổi thanh xuân của mình để đem lại hòa bình, thịnh trị và mở mang bờ cõi cho đất nước. Với tổng kinh phí trùng tu, tôn tạo, mở rộng hàng trăm tỉ đồng từ nguồn xã hội hóa phát nguyện công đức của người dân, đến nay, khuôn viên di tích Chùa Hổ Sơn có tổng diện tích gần 80 nghìn m², được chia làm 2 khu. Khu tâm linh trên núi với 5 công trình kiến trúc: Chùa Hổ Sơn, nhà tổ Trúc Lâm, nhà tổ chùa, Đền thờ Huyền Trân Công chúa và Phủ Mẫu. Ngoài ra còn một số công trình phụ trợ như: lầu cô, lầu cậu, nhà bia, tháp mộ, tượng 18 vị La Hán. Đặc biệt,

ngay trước Chùa Hổ Sơn là cây di sản Sanh lá trắng có tuổi đời ước tính trên 700 năm. Khu dưới núi là cảnh quan: sân, vườn, giếng cổ đá ong, hồ nước xen kẽ các hạng mục công trình nhà khách, thuyền rồng tượng trưng con thuyền xưa đã đưa Công chúa trở về sau khi Vua Chế Mân tạ thế, cho phép bà được trở về quê hương; tầng đường cùng các công trình kiến trúc mang đặc trưng của Phật giáo như: tháp Phật, tượng Quan Thế Âm Bồ Tát, tượng Phật Di Lặc... Hàng năm, ngoài các ngày lễ như: lễ Thượng Nguyên, lễ Phật đản, lễ Vu Lan, vào ngày mùng 5 tháng Giêng diễn ra lễ cúng giỗ Công chúa Thụy Bảo và từ mùng 9 đến ngày 14/4 âm lịch (ngày kỵ của Công chúa Huyền Trân), dân làng tổ chức lễ hội Chùa Hổ

Sơn. Phần lễ diễn ra các hoạt động: rước kiệu, tế lễ...; phần hội có các hoạt động: hát chèo, hát văn, múa lân - sư, thi làm cỗ chay, làm bánh dầy và các sản vật cúng Phật, dâng Thánh...

Để khai thác và phát huy có hiệu quả các giá trị tinh thần và vật chất của hệ thống di tích lịch sử văn hóa, tâm linh trên địa bàn, góp phần phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống tinh thần cho người dân, huyện Vụ Bản sẽ tiếp tục huy động các nguồn lực xã hội đầu tư trùng tu, tôn tạo di tích, gìn giữ, bảo tồn và phát huy giá trị di sản; tăng cường xúc tiến thu hút các doanh nghiệp, cá nhân đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, xây dựng sản phẩm du lịch thể mạnh của địa phương. Phối hợp với các cơ quan thông tấn, báo chí, thông tin đại chúng của Trung ương, của tỉnh tuyên truyền, quảng bá tiềm năng, giá trị các di sản văn hóa vật thể, phi vật thể, khai thác, phát triển đa dạng các sản phẩm du lịch văn hóa truyền thống đặc trưng của quê hương. Đẩy mạnh quảng bá, tuyên truyền tiềm năng, thể mạnh, cơ chế chính sách đầu tư của tỉnh, của huyện; tăng cường liên kết phát triển du lịch, xây dựng các tua tuyến, điểm du lịch tâm linh hợp lý vào mỗi dịp lễ hội; tổ chức các chương trình hợp tác phát triển du lịch giữa huyện với các địa phương trong và ngoài tỉnh ■

Câu lạc bộ Hán Nôm Quần Anh góp phần giữ gìn văn hóa truyền thống

Bài và ảnh: HỒNG MINH

Cứ sáng thứ năm hàng tuần, tại khuôn viên Khu lưu niệm đồng chí Vũ Văn Hiếu, xã Hải Anh (Hải Hậu), Câu lạc bộ (CLB) Hán Nôm Quần Anh lại tổ chức sinh hoạt và truyền dạy viết thư pháp. Với tình yêu và sự nhiệt huyết, 15 năm qua, CLB đã góp phần bảo tồn, giữ gìn di sản Hán Nôm - một nét đẹp văn hóa của dân tộc.

Đồng hành cùng CLB từ những ngày đầu thành lập và là một trong những giáo viên dạy chữ Hán Nôm lâu năm, ông Nguyễn Thanh Tiêu, Phó Chủ nhiệm CLB Hán Nôm Quần Anh cho biết: "Năm 2002, khóa học chữ Hán Nôm đầu tiên được khai giảng. Đến năm 2009, CLB được thành lập với các tổ khác nhau như: Tổ sưu tầm, phiên dịch, giải mã các tư liệu về Hán Nôm; Tổ nghiên cứu, sưu tập, phổ biến khoa học cổ... Hiện CLB có hơn 120 hội viên tham gia. Không phân biệt lứa tuổi, ngành nghề, các thành viên không chỉ ở huyện Hải Hậu mà còn đến từ các huyện lân cận quy tụ về đây với chung khao khát học chữ Hán Nôm, mong muốn hiểu và làm chủ được nét chữ, để rồi từ đó truyền dạy, chỉ bảo cho con cháu cái đẹp của chữ, ý nghĩa đạo đức thâm sâu sau mỗi chữ cha ông để lại".

Việc học chữ Hán Nôm vốn đã khó, với người cao tuổi lại càng khó hơn. Nhưng với niềm đam mê chữ Hán Nôm, các học viên đã nỗ lực, kiên trì học tập. Hơn 3 năm qua, không quản mưa nắng vượt quãng đường dài 18km đến CLB học, ông Phạm Văn Sinh ở xóm 8, xã Xuân Hồng (Xuân

Trường) đã thạo từng nét chữ dù đôi tay không còn nhanh nhẹn, mắt không còn tinh anh. Ông theo học chữ Hán Nôm với mong muốn hiểu được những chữ cổ ở đôi hoành phi, câu đối tại các chùa, miếu. Từ việc biết nghĩa chữ, ông hiểu hơn về những điều tổ tiên răn dạy, từ đó thấm nhuần và bảo ban con cháu trong nhà. Còn ông Tống Văn Viện ở xã Hải Nam là một trong những học viên cao tuổi của CLB cho biết: "Việc học chữ Hán Nôm giúp mọi người tu dưỡng sự điềm tĩnh, tác phong và cẩn trọng trong ứng xử. Nét đẹp của chữ nghĩa cho ta thấy giá trị chân - thiện - mỹ, giúp bản thân con người hoàn thiện hơn". Bà Nguyễn Thị Thu, ở xã Hải Xuân là học viên nữ duy nhất của CLB đã học xong khóa học Hán Nôm và hiện đang luyện viết chữ thư pháp. Dù cao tuổi nhưng bà luôn chăm chỉ luyện tập, ghi nhớ quy tắc và phương pháp nên việc học trở nên dễ dàng hơn. Luyện và học chữ Hán Nôm, bà nhận thấy chữ viết của ông cha sâu sắc, đẹp nét, đẹp nghĩa từ đó càng say mê học hơn. Bà chia sẻ: "Chữ Hán Nôm là di sản văn hóa của dân tộc, là sợi dây liên kết quá khứ với hiện tại và là nguồn tư liệu quan trọng giúp các thế hệ tìm hiểu về cội nguồn lịch sử, văn hóa của dân tộc. Vì vậy, tôi muốn lan tỏa tình yêu và góp sức bảo tồn, giữ gìn di sản văn hóa này".

Mỗi khóa học chữ Hán Nôm của CLB Hán Nôm Quần Anh luôn duy trì từ 10-20 học viên, kéo dài khoảng 3 năm. Học viên được học các nội dung như: Tam tự kinh, Tam tự văn, Khải

đồng khuyết ước, Ngũ ngôn nhi, Minh tâm bảo giám, Hán học nhập môn, Hán học phần 2, Hán học nâng cao, Văn thư trong và ngoài nước. Sau khi học xong, mỗi học viên đảm bảo hiểu được cách niêm luật, cách viết, ý nghĩa các hoành phi, câu đối cổ trong các nơi thờ tự; đồng thời biết viết văn, sơ cúng tế thần thánh, tổ tiên... Kết thúc khóa học, hầu hết các thành viên trong lớp có thể đọc, viết và hiểu được một lượng kiến thức nhất định về Hán Nôm; nhiều học viên đọc, dịch được nhiều hoành phi, câu đối, những cuốn gia phả cổ... Từ khi thành lập đến nay, CLB mở 14 lớp với hơn 250 học viên được cấp chứng chỉ. Riêng Tổ thư pháp của CLB có 19 học viên theo học. Để viết được thư pháp bằng chữ Hán, chữ Nôm, người viết cần phải am hiểu về ý nghĩa của con chữ, có nền tảng kiến thức sâu về kết hợp và phân bố hình khối, tạo dáng chữ qua từng đường nét. Từ cây bút lông, đường bút của người viết thư pháp có thể tạo ra những nét chữ nghệ thuật, khi to, khi nhỏ, có khi thật mảnh mai, uyển chuyển, uốn lượn, có khi lại mạnh mẽ, dứt khoát, rắn rỏi, sắc cạnh. Những nét chữ tạo nên nhịp điệu, sắc thái, linh hồn cho bức thư pháp. Mỗi buổi học không chỉ là truyền đạt kiến thức mà còn là cơ hội để các học viên được hiểu hơn về những giá trị truyền thống mà nghệ thuật thư pháp đại diện. Ngoài việc thường xuyên luyện tập, thực hành, CLB còn tổ chức các buổi giao lưu với các CLB thư pháp trong và ngoài tỉnh. Qua đó, giúp học viên được giao lưu có thêm kinh nghiệm viết chữ thư pháp để làm đẹp hơn loại hình nghệ thuật này.

Chữ Hán Nôm là loại chữ tượng hình, từng thịnh hành một thời gian dài trong lịch sử Việt Nam và hiện còn tồn tại rất nhiều trong các tư liệu lịch sử nước nhà cũng như tại các đền chùa, nhà thờ, lăng miếu, văn bia, gia phả... Ngày nay, khi những nét văn hóa truyền thống dần bị lãng quên thì các lớp học của CLB Hán Nôm Quần Anh đã góp phần lan tỏa tình yêu với di sản Hán Nôm; đồng thời, bảo tồn, lưu giữ và phát huy các giá trị văn hóa đặc sắc của dân tộc, góp phần xây dựng xã hội học tập ■

Các hội viên Câu lạc bộ Hán Nôm Quần Anh chăm chỉ luyện chữ.

Tượng đài Quốc công tiết chế Hưng Đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn. (Ảnh VIẾT DU)

*Sửa mẹ pha nước sông Đào nên da thịt con hồng sắc phù sa
Sóng Vị Hoàng nuôi lớn người khi tiết
Từ Thiên Trường nổi trang sử Việt
Một vương triều mở cõi mấy trăm năm.*

*Không còn bến sao vẫn gọi Đò Quan?
Cầu sừng sững bắc về miền cổ tích
Tiếng trống Đông A dội vào lịch sử
Khi các vua Trần khai ấn thành xuân.*

*Con lại về dự lễ khao quân
Dưới bóng cờ Quốc Công Tiết Chế
Quan xuống bến... đò chờ đầy sóng biển
Sông Lấp khơi nguồn xô nước Vị Xuyên.*

*Đã "giặt mình" cùng cụ Tú Xương
Khi nghe tiếng gọi đò vắt qua thế kỷ
Tám khóa trượt, hóa thành kỳ vĩ
Bà Tú nuôi chồng Hàng Nâu hóa thành văn.*

*Mùa xuân về tắm sông nước Thành Nam
Nghe tiếng máy tơ dệt vui buồn muôn thuở
Giọt mồ hôi người lái đò thành phù sa đỏ
Con lại xuống Đò Quan ôm sóng vào lòng ■*

15/1/2025

TIN VĂN HÓA

Triển lãm và chiếu phim kỷ niệm 50 năm giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước

Kỷ niệm 50 năm Ngày giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước (30/4/1975 - 30/4/2025), Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch giao Viện Phim Việt Nam chủ trì, phối hợp các đơn vị liên quan tổ chức chương trình triển lãm và chiếu phim nhằm tuyên truyền sâu rộng về ý nghĩa lịch sử của sự kiện trọng đại này.

Chương trình bao gồm hai hoạt động chính: Triển lãm Âm vang đại thắng mùa Xuân 1975 trong điện ảnh và chương trình chiếu phim tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Triển lãm dự kiến khai mạc ngày 5/4 tại Công viên 23/9, Thành phố Hồ Chí Minh, trưng bày khoảng 300 bức ảnh được in trích từ các tư liệu, tác phẩm điện ảnh lưu trữ, sưu tầm cùng một số hình ảnh về con người, cuộc sống, sự hội nhập phát triển của Thành phố Hồ Chí Minh. Chương trình chiếu phim sẽ diễn ra tại Hà Nội từ ngày 21 đến 26/4 và tại Thành phố Hồ Chí Minh vào tháng 4/2025 giới thiệu những bộ phim tài liệu, phim truyện về các đề tài lịch sử, chiến tranh cách mạng, đời sống văn hóa, xã hội. Ngoài việc chiếu phim, trong khuôn khổ sự kiện sẽ có các buổi giao lưu giữa khán giả với các nhà làm phim, chuyên gia điện ảnh, nhân chứng lịch sử nhằm làm sáng tỏ những giá trị lịch sử, văn hóa, tư tưởng được phản ánh trong điện ảnh. Đây là dịp để thế hệ trẻ bày tỏ lòng tri ân đối với những hy sinh của cha ông, nâng cao nhận thức về trách nhiệm gìn giữ và phát huy truyền thống dân tộc.

Thêm 3 Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch vừa ban hành các quyết định về việc công bố Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

Theo đó, 3 di sản mới được đưa vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia lần này gồm: Lễ hội đình Nhật Tân, quận Tây Hồ, thành phố Hà Nội; lễ hội Chrôi Rum Chék (lễ hội Phước Biển) của người Khmer thị xã Vĩnh Châu, tỉnh Sóc Trăng; tri thức trồng và chế biến cà phê Đắk Lắk, tỉnh Đắk Lắk.

Các di sản văn hóa phi vật thể được đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia lần này thuộc 2 loại hình: Lễ hội truyền thống và tri thức dân gian. Chủ tịch UBND các cấp nơi có di sản văn hóa phi vật thể được đưa vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia lần này, thực hiện việc quản lý Nhà nước theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa ■

Danh ngôn cuộc sống

1. Chúng ta càng tiến bước trên đường đời, mọi việc lại càng khó khăn hơn, nhưng chính trong khi chống lại gian khổ mà sức mạnh nội tâm của con tim được hình thành.

VINCENT VAN GOGH

2. Quê hương đối với tôi là nơi mà tất cả những ký ức đẹp nhất của tuổi thơ tôi đã được tạo nên.

LAURA INGALLS WILDE

KỶ ỨC HẢO HÙNG

(Hồi ký)

Tôi nhập ngũ 6/12/1974 thì ngày 31/12/1974 Bộ Chính trị phát động chiến dịch Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân 1975, giải phóng hoàn toàn miền Nam.

Sau gần ba tháng huấn luyện tân binh ở Lạc Sơn, Hòa Bình, chúng tôi hành quân bộ xuống ga Gềnh (Ninh Bình), thay quân tư trang mới, lên tàu vào Nam chiến đấu. Tàu hỏa chỉ đến được ga Vinh. Từ đây chúng tôi được hành quân bằng xe Giải Phóng, một loại xe vận tải quân sự do Trung Quốc viện trợ.

Đến Khe Sanh thuộc Quảng Trị, dọc theo đường mòn Hồ Chí Minh (đông Trường Sơn), ngày đi, đêm nghỉ rông rã khoảng chục ngày. Qua A Lưới (Thừa Thiên Huế) thì phải đi bộ.

Chúng tôi được biên chế về lữ đoàn 52, trực thuộc Quân khu V.

Những ngày hành quân gian khổ, luôn rừng, lội suối qua các bình trập lính tráng mệt mỏi. Quai dép cọ bàn chân phồng rộp. Ba lô lúc nào cũng trên 40kg hành lý quân tư trang, siết đôi quai trên hai vai, kéo ghì nặng trĩu. Thông qua chiếc đài bán dẫn của chính trị viên đại đội, tin chiến thắng khắp các chiến trường dồn dập báo về như giục giã. Chiến trường đang gọi ở phía trước.

Không còn là trên sách vở nữa. Trường Sơn đây rồi. Đường Hồ Chí Minh đây rồi.

Đó là những lối mòn hiểm trở, những khu rừng rậm rạp đầy muỗi, vắt, những con suối trong vắt, róc rách ngày đêm... Đó là những cô gái giao liên, vai đeo chiếc bông nhỏ, nhanh nhẹn như con sóc, luôn rừng dẫn đường cho bộ đội. Đó là các chiến sĩ coi kho ở các bình trập, heo hút trong rừng, nước da tái xanh vì sốt rét.

Những tấm bia bằng khúc gỗ đeo gọt sơ sài giúp chúng tôi nhận ra một vài ngôi mộ của các chiến sĩ, cỏ và dây leo phủ gần kín.

Xác một chiếc xe ô tô vận tải chở hiểu sao, tự bao giờ bị lật nghiêng nằm cạnh một cuả đường bỗng trở thành nơi các chiến sĩ gửi gắm tâm tình bằng những dòng chữ nguệch ngoạc: "Nhớ nhà quá", "Ở nơi sốt rét còn gì là vui", "xé dọc Trường Sơn đi cứu nước"... "hẹn em ngày thống nhất"...

Ở các khu rừng bị khô cạn bởi chất độc diôxin có những xác cây cổ thụ trơ những khung xương xấu lên trời chói với...

Chúng tôi đã đứng trên những đỉnh đèo cao ngắm xuống thung lũng chập chờn mây trắng... Trường Sơn thật là hùng vĩ.

*

Cuối tháng 3 và đầu tháng 4/1975 ta giải phóng Tây Nguyên. Tiếp theo là các tỉnh Quảng Trị, Thừa Thiên Huế, Quảng Nam, Đà Nẵng... được giải phóng. Tin chiến thắng dồn dập như thúc giục bước hành quân của các chiến sĩ.

Đơn vị tôi, Lữ đoàn 52 là lực lượng dự bị ở hướng tấn công của Quân đoàn 4. Chúng tôi chẳng ai bảo ai nhưng dự cảm về ngày chiến thắng rất gần. Cứ đà tấn công này rất có thể chúng tôi sẽ không phải tham gia trực tiếp bất cứ trận nào. Trong mỗi buổi tối sinh hoạt chúng tôi thường say sưa hát bài "Tiến về Sài Gòn", "Giải phóng miền Nam"... Cho mãi đến bây giờ mỗi lần nghe lại giai điệu của các ca khúc ấy lòng vẫn rộn lên cảm xúc lâng lâng khó tả.

Tôi được biên chế về tiểu đội 10 hỏa lực của Đại đội 9, Tiểu đoàn 6. Khi hành quân tôi phải mang thêm 4 quả đạn B41 nặng chừng 10kg. Ngày 28/3/1975 đơn vị chúng tôi từ rừng núi Tiên Phước, hành quân bộ, xuống thị xã Tam Kỳ (Quảng Nam) đã được giải phóng trước đó ít ngày. Nghỉ lại thị xã một ngày một đêm, chúng tôi lại hành quân tiếp cho kịp tốc độ của chiến dịch. Lúc ấy phần lớn các cầu trên quốc lộ 1 đều bị sập nên không thể có xe nào vào chỗ được. Chúng tôi được các lực lượng dân quân du kích và nhân dân ở các địa phương dùng các phương tiện thủy, tàu thuyền, chèo vượt sông. Chúng tôi cứ dọc Quốc lộ 1 nhằm hướng Nam thẳng tiến.

Rong rã cả tháng trời trèo đèo lội suối bây giờ chạm chân lên quốc lộ rải nhựa phẳng lì. Ban đầu là hồ hởi nhưng chỉ một ngày sau ai cũng nhận ra rằng đi bộ lâu ở đường phẳng còn khổ hơn cả lội suối trèo đèo. Ở địa hình khắp khểnh, bàn chân luôn được thay đổi tư thế, thay đổi điểm tiếp xúc với mặt đất. Bây giờ ở đường bằng thì hai bàn chân liên tục có một tư thế tiếp xúc

Nhân dân Sài Gòn diễu hành mừng thành phố được giải phóng (ngày 15/5/1975). (Ảnh Tư liệu TTXVN)

nên vô cùng ê ẩm, khó chịu.

Cuộc hành quân bộ đã bào mòn sức lực của chúng tôi. Tôi chỉ chờ khi giải lao là ngồi bệt xuống vệ đường, tựa lưng vào ba lô, mũ úp lên mặt ngủ luôn. Khi lệnh hành quân tiếp, cậu tiểu đội trưởng Phạm Văn Sáu người Hải Phòng lại phải đến lay tôi dậy. Thấy tôi mệt cậu ấy mang giùm tôi đồ tượng gạo.

Đường vào chiến trường của lớp đàn anh xưa là bom chụp, pháo bầy vô cùng gian khổ hy sinh mà tôi chỉ được chứng kiến trên phim ảnh hay những trang văn. Bây giờ đường chúng tôi đi là quốc lộ rộng thênh thang, không gì cản trở. Tại các căn cứ ta vừa chiếm được, bộ đội thường lấy pháo sáng trong các kho vũ khí chiến lợi phẩm bắn lên như những màn pháo hoa mừng chiến thắng. Thành thử đêm nào cũng vậy, khắp các phương trời pháo sáng nhiều màu rực rỡ chẳng mấy khi ngớt.

Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Khánh Hòa... lần lượt được giải phóng. Nếu cứ đi bộ thì sao kịp đà chiến thắng. Thế là một đội xe vận tải tổng hợp khổng lồ được hình thành chỉ sau khoảng 1 tuần. Cả lữ đoàn được sự giúp đỡ tận tình của địa phương và các công ty vận tải tư nhân. Đã có hàng trăm xe đủ loại. Đó là xe vận tải quân sự (chiến lợi phẩm) GMC của Mỹ, xe đồ chõ

khách loại lớn... lái xe là những tài công của các công ty. Thậm chí có cả tù, hàng binh nhiệt tình tham gia.

Tốc độ hành quân nhanh lên gấp bội. Nhưng cứ đến những cây cầu bị đánh sập chúng tôi lại phải dừng nghỉ một ngày, vượt sông bằng xuồng máy của dân chài. Ở đây chúng tôi được chứng kiến một phần nào cuộc thảo chạy hoảng loạn của địch. Hàng đoàn xe vận tải quân sự bị vút bỏ, dúi dụi vào nhau, hoặc còn nguyên vẹn, hoặc cháy đen tro khung sắt. Qua sông, chỉ một hoặc hai ngày sau, phía bên kia, lực lượng tiền trạm đã lo đủ một đội xe khác để chở quân.

Trong suốt chặng đường từ Quảng Nam vào tới Sài Gòn có ít nhất 3 lần đơn vị chúng tôi vượt sông không kịp chờ công binh bắc cầu như thế. Khi xe chúng tôi đi qua thị xã Phan Rí, tôi ngỡ ngàng thấy cạnh đường hàng mấy trăm lính Cộng hòa, còn nguyên quân trang, vũ khí đứng ngồi là liệt. Sau hỏi ra mới biết đây là một lữ đoàn dù của địch ra hàng, ta chưa kịp thu vũ khí.

Chúng tôi rất phấn khởi. Như vậy đơn vị đã theo kịp đà tiến của toàn quân.

Dọc đường gặp nhiều tốp người gơ tay vẫy reo hò đón chào. Nhiều người

(Xem tiếp trang 8)
TRẦN KẾ HOÀN

CÂU CHUYỆN THỂ THAO

Chuẩn bị cho vòng loại Giải bóng đá U.23 châu Á 2026 và Đại hội Thể thao Đông Nam Á 2025 - SEA Games 33, huấn luyện viên Kim Sang-sik vừa công bố danh sách tập trung 27 cầu thủ đội tuyển U.22 Việt Nam.

Đúng như dự đoán, những cầu thủ được đánh giá tốt về chuyên môn trong các đợt tập trung trước đây tiếp tục chiếm số lượng áp đảo, trong đó có những sự trở lại đáng chú ý của Hồ Văn Cường (Sông Lam Nghệ An), Nguyễn Văn Trường (Hà Nội FC), Nguyễn Bảo Long (PVF-CAND), Nguyễn Mạnh Hưng (Thể Công-Viettel), Nguyễn Nhật Minh (Hải Phòng FC), Andrej Nguyễn An Khánh (FK Trinec)...

Trong các gương mặt kể trên, Andrej Nguyễn An Khánh gây sự chú ý bởi anh là cầu thủ Việt kiều. An Khánh sinh năm 2005 tại Trinec, Cộng hòa Séc, có bố và mẹ đều là người Việt Nam. Với vị trí sở trường là tiền vệ cánh nhưng khi cần, An Khánh có thể chơi tốt trong vai trò tiền vệ tấn công hoặc tiền vệ trung tâm.

Anh Khánh hiện chơi cho câu lạc bộ FK Trinec, mang quốc tịch Việt Nam và Cộng hòa Séc. Trong quá khứ, anh từng thử việc ở U.22 Việt Nam dưới thời huấn luyện viên Philippe Troussier nhưng không thành công.

Chờ làn gió mới từ cầu thủ Việt kiều

Cũng trong danh sách triệu tập, một gương mặt Việt kiều khác được huấn luyện viên Kim Sang-sik trao cơ hội là tiền vệ Le Viktor. Cầu thủ này sinh năm 2003, tại Moscow, có cha là người Việt Nam và mẹ là người Nga. Theo hồ sơ, Le Viktor trưởng thành từ lò đào tạo câu lạc bộ CSKA Moskva, có sở trường thi đấu ở vị trí tiền vệ tấn công. Le Viktor từng khoác áo câu lạc bộ Bình Định trong mùa giải 2023, trước khi chuyển đến Hồng Lĩnh Hà Tĩnh thi đấu tại V-League 2024-2025. Tại câu lạc bộ Hồng Lĩnh Hà Tĩnh mùa này, Le Viktor ra sân 13 trận (5 trận đá chính), ghi 1 bàn. Tuy thời gian thi đấu chưa nhiều, đồng nghĩa với ít kinh nghiệm, nhưng anh vẫn được đánh giá là tài năng triển vọng.

Trong hai cầu thủ Việt kiều kể trên, huấn luyện viên Kim Sang-sik vẫn cần thêm thời gian để có sự đánh giá về năng lực, sự phù hợp với đội tuyển. Thực tế, Andrej Nguyễn An Khánh từng bị loại ở U.22 Việt Nam trước đây là có lý do. Cầu thủ này có thể hình khá "mỏng cơm", va đập kém và khả năng thích nghi chậm vì chưa thi đấu ở môi trường Việt Nam.

Trong khi đó, Le Viktor được chơi bóng ở giải hạng

Nhất và hiện tại là V-League nên có nhiều thuận lợi hơn. Cầu thủ này có thể hình khá tốt (cao 1,77m), có nhân quan chiến thuật.

Tuy nhiên, so với các cầu thủ U22 Việt Nam hiện tại, Le Viktor không thực sự vượt trội. Đặc biệt, khi bước vào chiến dịch vòng loại Giải bóng đá U.23 châu Á 2026 và SEA Games 33, U.22 Việt Nam có sự trở lại của các trụ cột như Khuất Văn Khang, Thái Sơn, Vĩ Hào... nên sự cạnh tranh sẽ càng trở nên khốc liệt.

Nói thế không đồng nghĩa sự góp mặt của các cầu thủ Việt kiều là không mang lại hy vọng gia tăng sức mạnh cho U.22 Việt Nam. Việc Liên đoàn Bóng đá Việt Nam tạo điều kiện cho huấn luyện viên Kim Sang-sik triệu tập cầu thủ Việt kiều lên đội U.22 Việt Nam mở ra cơ hội để các tài năng mang dòng máu Việt ở khắp nơi trên thế giới có thể trở về cống hiến cho bóng đá nước nhà.

Từ nay đến SEA Games 33 vẫn còn gần 10 tháng nữa và còn nhiều thời gian để huấn luyện viên Kim Sang-sik tìm kiếm, phát hiện, chờ đợi vào làn gió mới của cầu thủ Việt kiều cho đội tuyển U.22 Việt Nam

Theo Báo QĐND

Lan tỏa phong trào hiến máu tình nguyện trong sinh viên

Bài và ảnh: VĂN HUỖNH

Hiến máu cứu người là một nghĩa cử cao đẹp thể hiện truyền thống tương thân, tương ái của dân tộc ta. Thời gian qua, hiến máu tình nguyện đã trở thành phong trào sâu rộng trong sinh viên các trường đại học, cao đẳng tại Nam Định, góp phần lan tỏa sự sẻ chia, tinh thần trách nhiệm của tuổi trẻ với cộng đồng xã hội.

Đội tuyên truyền, vận động hiến máu tình nguyện Trường Đại học Điều dưỡng Nam Định tham gia hỗ trợ công tác hiến máu tại ngày hội "Chủ nhật đỏ" năm 2025.

Sinh viên Trần Minh Tiến, Trường Đại học Kinh tế Kỹ thuật Công nghiệp cho biết: "Trước đây, em và nhiều bạn sinh viên còn e ngại tham gia hiến máu. Sau khi được tuyên truyền, nhận thức rõ hiến máu tình nguyện là một nghĩa cử cao đẹp, giúp những người bệnh đang cần máu có cơ hội được cứu sống, em đã mạnh dạn đăng ký tham gia. Từ năm 2022 đến nay, em đã có 5 lần hiến máu cứu người. Mỗi lần hiến máu, em cảm thấy làm được một việc có ý nghĩa bởi có thể cứu sống được những bệnh nhân cần máu". Được biết, để phong trào hiến máu tình nguyện tạo sức lan tỏa, hằng năm, Hội Sinh viên Trường Đại học Kinh tế Kỹ thuật Công nghiệp đã xây dựng kế hoạch cụ thể, đẩy mạnh tuyên truyền về mục đích, ý nghĩa và giá trị nhân văn của phong trào, tạo sự lan tỏa trong cộng đồng... Trung bình mỗi năm, Hội Sinh viên nhà trường tổ chức từ 1-2 chương trình hiến máu tình nguyện. Trước mỗi đợt hiến máu, câu lạc bộ vận động hiến máu trường sẽ đẩy mạnh công tác truyền thông qua các kênh trực tiếp và gián tiếp; Hội Sinh viên nhà trường còn trực tiếp đến từng lớp học, từng phòng ký túc xá phổ biến, giải thích ý nghĩa của hoạt động hiến máu nhân đạo. Những hoạt động tích cực này đã làm thay đổi nhận thức của sinh viên và số lượng người hưởng ứng phong trào này ngày càng đông. Đồng chí Giáp Văn Dương, Bí thư Đoàn

Thanh niên trường cho biết: Công tác tuyên truyền, vận động hiến máu được Hội Sinh viên tổ chức thường xuyên, dưới nhiều hình thức, đa dạng, phong phú. Từ năm 2023 đến nay, nhà trường đã tổ chức 3 đợt hiến máu tình nguyện thu hút hàng nghìn cán bộ, sinh viên tình nguyện tham gia, thu được 4.800 đơn vị máu.

Tại Trường Đại học Điều dưỡng Nam Định, với đặc thù ngành y nên phong trào hiến máu tình nguyện được cán bộ, giảng viên, sinh viên tích cực hưởng ứng tham gia. Theo đó, Đoàn Thanh niên và Hội Sinh viên nhà trường đã tăng cường chỉ đạo về công tác tình nguyện vận động hiến máu nhân đạo, tổ chức nhiều hoạt động thiết thực hưởng ứng thông qua các chiến dịch, sự kiện hàng năm như: Lễ hội Xuân hồng, Ngày hội hiến máu tình nguyện "Blouse - Trái tim hồng"... đã phát huy hiệu quả, đáp ứng ngày càng tốt nhu cầu máu điều trị, cấp cứu người bệnh. Đặc biệt, Đội tuyên truyền vận động hiến máu tình nguyện trường hàng năm phát hành trên 600 tờ rơi, khẩu hiệu, 100 áp phích, bài đăng, hơn 700 phiếu đăng ký hiến

máu tình nguyện; đồng thời phối hợp với các trang truyền thông của trường, Hội Chữ thập đỏ thành phố Nam Định đẩy mạnh công tác tuyên truyền trước, trong và sau hiến máu, như: viết tin bài, làm phóng sự nêu gương các tập thể, cá nhân có thành tích trong công tác tuyên truyền vận động hiến máu tình nguyện. Qua đó, số lượng người tham gia hiến máu tình nguyện ngày một tăng, tỷ lệ người hiến máu lặp lại cao từ 50-70% số người đăng ký hiến máu. Từ năm 2024 đến nay, nhà trường đã tổ chức 2 đợt hiến máu với tổng số 753 đơn vị máu, đạt 150,6% chỉ tiêu; tham gia hỗ trợ 8 đơn vị ngoài trường tổ chức phục vụ, chăm sóc người hiến máu... Là thành viên đội tuyên truyền vận động hiến máu tình nguyện trường, sinh viên Đặng Minh Tâm cho biết: "Em bắt đầu hiến máu từ năm thứ nhất và sẽ cố gắng duy trì việc làm ý nghĩa này từ 1-2 lần/năm. Để chuẩn bị tốt nhất cho những lần hiến máu, em luôn duy trì chế độ ăn uống, sinh hoạt lành mạnh. Em cảm thấy rất vui và hạnh phúc vì có thể đóng góp một phần máu của mình giúp người bệnh, hy vọng hoạt động

hiến máu tình nguyện sẽ tiếp tục nhận được sự tham gia, hưởng ứng nhiệt tình của các bạn sinh viên". Đồng chí Phạm Thị Hằng, Bí thư Đoàn Thanh niên Trường Đại học Điều dưỡng Nam Định cho biết: Trong suốt thời gian qua, phong trào hiến máu cứu người đã được lan tỏa rộng rãi trong đoàn viên thanh niên, sinh viên. Để phong trào tiếp tục lan tỏa sâu rộng, trong thời gian tới, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền, vận động, chú trọng phát huy vai trò của lực lượng cán bộ, hội viên, đoàn viên, sinh viên tình nguyện, cán bộ các tổ chức hội, đoàn thể ở cơ sở là lực lượng hạt nhân, nòng cốt, cũng là những người tiên phong, gương mẫu hiến máu.

Từ nhiều năm nay, phong trào hiến máu tình nguyện đã được lan tỏa sâu rộng trong đoàn viên thanh niên, sinh viên các trường đại học, cao đẳng. Bình quân mỗi năm trên địa bàn tỉnh có khoảng 10 nghìn người tham gia hiến máu, trong đó khoảng 2.000-3.000 sinh viên tham gia. Lượng máu thu nhận từ các trường đại học, cao đẳng chiếm khoảng 40% tổng lượng máu tiếp nhận toàn tỉnh. Để phát triển hơn nữa phong trào hiến máu tình nguyện trong sinh viên, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên tiếp tục phối hợp với Hội Chữ thập đỏ tỉnh đẩy mạnh tuyên truyền về ý nghĩa và tầm quan trọng của hoạt động hiến máu tình nguyện, nhất là trong dịp đầu xuân, dịp hè và hưởng ứng một số chiến dịch, sự kiện hiến máu lớn như: lễ hội xuân hồng, chủ nhật đỏ, hành trình đỏ... Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên các trường tiếp tục đưa phong trào hiến máu tình nguyện trở thành tiêu chí để rèn luyện thi đua của đoàn viên thanh niên trong nhà trường. Tôn vinh, khen thưởng kịp thời các tập thể, cá nhân sinh viên có nhiều thành tích trong hoạt động hiến máu tình nguyện, qua đó khơi dậy tình yêu thương, lòng nhân ái, sống có trách nhiệm với cộng đồng trong sinh viên, góp phần thúc đẩy phong trào hiến máu tình nguyện trên địa bàn tỉnh ngày càng phát triển ■

Sức khỏe và Đời sống

Cách đây 1 tháng, ông N.T.Đ (77 tuổi, ở Hà Nội) xuất hiện sốt liên tục kèm theo đau bụng âm ỉ kéo dài, không rõ nguyên nhân. Gia đình đã đưa ông Đ. đến cơ sở y tế thăm khám, sau đó chuyển đến Trung tâm Phẫu thuật Gan mật - Tiêu hóa, Bệnh viện Bệnh Nhiệt đới Trung ương để kiểm tra chuyên sâu.

Tại bệnh viện, các bác sĩ tiến hành đánh giá toàn diện tình trạng bệnh nhân. Kết quả chụp cắt lớp vi tính (CT scan) cho thấy ổ áp xe tại thùy gan trái đã phát triển trên 10cm, bên trong có một dị vật mắc kẹt, là nguyên nhân gây nhiễm trùng kéo dài. Trong quá trình phẫu thuật, các bác sĩ phát hiện ổ áp xe lớn, đường kính hơn 10cm, nằm ở thùy gan trái và dính vào bờ cong nhỏ của dạ dày. Bên trong, có một chiếc tăm tre dài khoảng 5cm đã cắm sâu vào nhu mô gan. Nếu không can thiệp kịp thời, bệnh nhân có thể đối mặt với nhiều biến chứng nguy hiểm như áp xe gan lan rộng, vỡ vào ổ bụng, gây viêm phúc mạc nghiêm trọng. Ngoài ra, nhiễm trùng huyết cũng là một rủi ro lớn, đặc biệt ở bệnh nhân cao tuổi có bệnh nền. Nếu dị vật tiếp tục di chuyển, nó có thể gây thủng ruột non hoặc đại tràng, dẫn đến viêm phúc mạc và tắc ruột.

Bên cạnh đó, tổn thương gan lan rộng còn có thể

Tránh nguy cơ nuốt phải dị vật

ảnh hưởng nghiêm trọng đến chức năng gan về lâu dài. Ngoài tăm tre, các dị vật khác như xương cá, xương gà, đinh ghim hay mảnh kim loại nhỏ cũng có thể gây hậu quả nguy hiểm nếu không được phát hiện và xử lý kịp thời. Hiện, sau phẫu thuật, bệnh nhân tỉnh táo, ổn định hồi phục nhanh chóng.

Theo bác sĩ Đào Thị Hồng Nhung, Khoa Chẩn đoán Hình ảnh, Bệnh viện Bệnh Nhiệt đới Trung ương, tăm là vật nhỏ, sắc nhọn và cứng, có thể dễ dàng xuyên thủng thành dạ dày, sau đó di chuyển đến gan, ruột non hoặc đại tràng. Nếu không được phát hiện kịp thời, dị vật này có thể gây tổn thương nghiêm trọng, dẫn đến viêm nhiễm kéo dài và hình thành ổ áp xe nguy hiểm. Dị vật đường tiêu hoá là vấn đề không thường gặp, đặc biệt là trường hợp dị vật xuyên thủng vào gan.

Theo đó, với những dị vật như tăm tre, chụp X-quang bụng thường không có nhiều giá trị trong chẩn đoán. Trường hợp bệnh nhân trên, siêu âm và chụp cắt lớp vi tính (CT scan) đã giúp phát hiện chính xác vị trí dị vật thông qua hình ảnh tăng âm trên siêu âm và tăng tỷ trọng trên phim CT. Với nhiều kinh

nghiệm trong chẩn đoán và điều trị các bệnh lý gây áp xe gan, các bác sĩ chẩn đoán hình ảnh đã góp phần trong chẩn đoán nguyên nhân trước mổ, tạo điều kiện cho bác sĩ lựa chọn phương pháp điều trị phù hợp cho từng bệnh nhân.

TS.BS Nguyễn Minh Trọng cũng cảnh báo: Để tránh nguy cơ nuốt phải dị vật và những hậu quả đáng tiếc, người dân không ngậm tăm tre sau khi ăn, đặc biệt khi nằm hoặc đi ngủ. Cần nhai kỹ trước khi nuốt, tránh cười đùa, nói chuyện, xem ti vi hoặc dùng điện thoại khi ăn để hạn chế nguy cơ hóc dị vật.

Trong trường hợp nghi ngờ đã nuốt phải dị vật, người dân tuyệt đối không tự móc họng, vì điều này có thể khiến dị vật đâm sâu hơn vào niêm mạc hoặc di chuyển đến vị trí nguy hiểm. Tuyệt đối không áp dụng các phương pháp dân gian như uống giấm hay ăn cơm nóng để cố đẩy dị vật xuống, vì có thể khiến dị vật đi sâu hơn và gây tổn thương nghiêm trọng. Khi có triệu chứng đau bụng kéo dài, sốt không rõ nguyên nhân, cần đến ngay cơ sở y tế để được thăm khám và xử trí kịp thời ■

Theo Báo TIN TỨC

Tản văn

Chương những ngày cũ

HOA XUÂN

Trời âm u và lạnh, từ góc vườn thoảng mùi thơm của những bông hoa nhài nở sớm quện với mùi gỗ trầm ấm. Co tròn trong chiếc chăn con công, Trang ngạc nhiên vì qua bao nhiêu năm, những sợi chỉ đã sờn nhưng màu sắc của hoạ tiết hầu như không ảnh hưởng đáng kể. Đây là chiếc vỏ chăn mẹ may khi mua được máy khâu mới. Đến giờ, Trang vẫn nhớ như in cảm giác vui sướng, hí hửng của cả nhà lúc bố mang máy khâu về. Cũng trong một ngày tháng 3 lạnh lạnh, tiếng bọn trẻ hò reo lẫn trong tiếng xích xe khô dầu và tiếng bố vui mừng thông báo, hàng về, hàng đã về nhé. Rồi mẹ ào ra, tay phụ nâng máy, tay mân mê tấm vải hoa con công miệng không ngừng xuýt xoa, đẹp quá, đẹp quá bố nó á. Cảm giác vỡ òa của mẹ tràn qua sóng mắt khi anh em Trang úm lên người những chiếc áo rực rỡ có in hình chú công xoè đuôi rộng, những bông hồng rất to nhiều màu mẹ mới may. Và đêm đến, cả nhà cùng hít hà mùi chăn mới thơm nức, tiếng xì xào của anh em Trang tranh nhau chỗ nằm, góc chăn. Chỉ bấy nhiêu ấy thôi mà Trang thấy hạnh phúc quá đỗi, ấm áp quá đỗi.

Vào những ngày đầu xuân mưa lạnh, lựa lúc trời hửng nắng, bố thường rủ Trang đi "hong người". Bố bảo, ngồi ra giữa sân như thế này con sẽ dễ dàng quan sát xung quanh, để nắng trời tưới tắm cho khô người. Hai bố con, một lớn, một bé ngồi sát bên nhau trên hai chiếc ghế mòn vẹt lặng yên nhìn đất trời. Cả khoảng trời xám mờ thu gọn vào những

tàu dừa lả lơi đu đưa trong gió, hàng đuối xanh mượt mà đang trở lá non tơ trong ngày xuân thắm. Chú mèo già lười nhác nằm kế một bên, chân tay đuối dài ngủ gật, thỉnh thoảng nghe tiếng động choàng mở mắt rên hừ hừ. Rồi từ trái nhà phía bên phải, tiếng chiếc đài cũ rẹt rẹt phát chương trình đọc thơ buổi chiều. Có đoạn Trang nghe rõ, có đoạn chẳng nghe ra câu gì. Trang đoán, bố cũng đang yên lặng lắng nghe. Cả hai bố con bất động ngồi im như thế, mỗi người, Trang nửa ngồi nửa nằm lên người bố, mắt lơ đãng, tay cầm một cành cây khô nhỏ vạch vẽ linh tinh trên nền sân xi măng. Ngày chậm chậm trôi.

Những ngày chậm chậm của năm tháng tuổi hoa ngọt ngào trôi nhanh, thoát cái đầu Trang đã mấy màu tóc. Ngôi nhà xưa lúc nào cũng xôn xao tiếng người giờ vắng lặng hẳn. Hiếm hoi lắm vào những ngày

cuối tuần, dịp lễ, tết, tiếng cười nói mới ồn lên đôi chút. Bố mẹ ngày càng có tuổi, dấu hiệu lẫn cũng ngày một rõ ràng hơn. Có lúc mẹ không nhận ra được hết mặt con cháu, bố thì luôn miệng kêu đói. Cũng có những khoảnh khắc, thời gian hiện tại của bố mẹ dừng ở... vài chục năm về trước. Hai ông bà tóc trắng như mây hồ hởi cười nói, kể những mẩu chuyện vụn vặt ngày đi làm đồng, tối về thấp đèn dầu khâu vá, đi tát, bắt tôm cá. Cũng có khi câu chuyện dừng vào ngày bố đi dỡ ngói thuê bị ngã dập xương sống... Những lúc như vậy, nhìn bố mẹ, Trang có cảm giác buồn vui, thương xót lẫn lộn. Nhưng rồi Trang cũng thông suốt, đến một tuổi nhất định, khi hiện tại đã không còn quá quan trọng, kỷ niệm xưa lại trở thành cứu cánh. Nhất là khi những ngày cũ trong gia đình cô luôn chứa chan tình thương mến thương ■

(Mời độc giả trải nghiệm nghe đọc Tản văn trên Radio của Báo Nam Định điện tử)

Hội xuân làng nghề...

(Tiếp theo trang 3)

Nguyễn Minh Không, Thành hoàng Tống Phúc Thành, Dương Vạn Hợp, ngoài ra còn có người dẫn chuyện và một số nam nữ diễn viên trong vai dân làng. Thời lượng biểu diễn một tích chèo từ 50 đến 60 phút, tập trung làm nổi bật công lao của nhị vị Thành hoàng (Tống Phúc Thành và Dương Vạn Hợp) có công mở đất và Đức Thánh Tổ Nguyễn Minh Không có công truyền dạy nhân dân nghề đúc kim loại, nghề truyền thống đặc trưng tiêu biểu của làng Tống Xá hiện nay.

Bên cạnh đó, trò chơi dân gian vật cầu bùn cũng là nét độc đáo trong lễ hội làng Tống Xá. Trò chơi này không phân biệt nam, nữ, độ tuổi, tham gia có từ 8 đến 10 đội, mỗi đội chơi có 10 người và được chia theo từng xóm. Quả cầu trong lễ hội được chế từ củ chuối tiêu, hình cầu, có đường kính từ 35cm-40cm, được gọt mài nhẵn, rất trơn. Vì vậy người tham gia trò chơi này ngoài sức khỏe còn cần sự khéo léo. Luật chơi vật cầu bùn rất đơn giản, đội nào mang được quả cầu đặt vào vị trí hố của đội bạn (nơi cắm lá cờ) là chiến thắng. Thời gian thi đấu không quy định cụ thể, có thể kéo dài từ 30 phút đến hàng tiếng đồng hồ tùy theo sự tranh cướp cầu giữa hai đội. Trong đội lựa chọn những người khỏe mạnh, nhanh nhẹn để cướp cầu, những thành viên còn lại có nhiệm vụ che chắn, bảo vệ cho thành viên cầm và ném quả cầu vào hố của đối phương. Dưới sự cổ vũ nhiệt tình của khán giả, các vận động

viên thi đấu sôi nổi, dù lấm lem bùn đất nhưng ai ai cũng đều rất vui và mong chiến thắng. Ông Nguyễn Văn Khanh, Phó Trưởng ban tổ chức lễ hội nghề đúc đồng truyền thống làng Tống Xá cho biết: "Không ai biết trò chơi vật cầu bùn có từ bao giờ nhưng ai cũng hiểu rằng, trò chơi thể hiện nét đặc trưng của văn minh lúa nước, có ý nghĩa mong cầu cho mùa màng bội thu, tạo không khí vui tươi, phấn khởi, động viên nhân dân bước vào một năm làm việc mới với khí thế hồ hởi. Thông qua trò chơi, nhân dân cũng ý thức được việc rèn luyện sức khỏe, tinh thần, giáo dục con cháu về tình đoàn kết, nhắc nhở đạo lý "uống nước nhớ nguồn" cho mỗi người dân". Từ những giá trị về lịch sử, văn hoá tin ngưỡng và vai trò của lễ hội đối với đời sống cộng đồng, lễ hội Đền thờ Đức Thánh tổ làng Tống Xá đã được Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch đưa vào Danh mục Di sản văn hoá phi vật thể quốc gia năm 2019.

Lễ hội Đền thờ Đức Thánh tổ nghề đúc làng Tống Xá không chỉ là dịp gắn kết cộng đồng, phát huy tinh thần đoàn kết, con em xa quê hương tìm về nguồn cội mà còn là dịp để người dân làng nghề trao đổi kinh nghiệm, khích lệ các nghệ nhân và gia đình quyết tâm bảo tồn, phát huy nghề truyền thống của ông cha truyền lại. Về với lễ hội, du khách không chỉ được cảm nhận không khí vui tươi đặc sắc của lễ hội mà còn hiểu thêm về lịch sử, hình thành và phát triển của một làng nghề truyền thống hơn 900 năm tuổi ■

SÁNG CHẾ - PHÁT MINH

Da nhân tạo tự lành 90% sau khi cắt vài giờ

Các nhà khoa học phát triển loại hydrogel tự phục hồi, mềm dẻo và bền chắc, có tiềm năng ứng dụng lớn trong y tế, robot mềm, da nhân tạo.

Có rất nhiều loại gel khác nhau, ví dụ như gel trong các sản phẩm chăm sóc tóc, thực phẩm, thậm chí trong cơ thể người. Tuy nhiên, da người có những đặc tính độc đáo rất khó sao chép. Da kết hợp cả sức mạnh và tính mềm dẻo, đồng thời có khả năng tự chữa lành ấn tượng trong vòng 24 giờ sau khi bị thương. Các loại gel tổng hợp nhân tạo thường chỉ đạt được một trong những đặc tính đó.

Trong nghiên cứu mới, xuất bản trên tạp chí Nature Materials, nhóm nhà khoa học từ Đại học Aalto (Phần Lan) và Đại học Bayreuth (Đức) đã vượt qua những hạn chế này, đạt được cột mốc quan trọng trong khoa học vật liệu. Họ phát triển một loại hydrogel tự phục hồi, mềm dẻo và bền chắc, mở ra tiềm năng ứng dụng trong nhiều lĩnh vực như y tế, robot mềm, da nhân tạo và phân phối thuốc. Hydrogel là gel với nước là thành phần chính.

Nhóm nghiên cứu sử dụng các tấm nano đất sét siêu mỏng. Những tấm nano này tạo ra một mạng lưới polymer rối và dày, giúp tăng cường sức mạnh và ngăn hydrogel trở nên quá mềm. Chúng cũng làm tăng khả năng tự phục hồi của vật liệu. Các nhà khoa học trộn một loại bột monomer với nước chứa các tấm nano. Sau đó, hỗn hợp được đặt dưới đèn UV. Tính chất vượt trội của loại hydrogel mới phụ thuộc nhiều vào những tương tác tiếp theo của polymer. Quá trình chữa lành diễn ra rất nhanh. Hydrogel phục hồi 80-90% trong 4 giờ đầu tiên sau khi cắt và phục hồi hoàn toàn sau 24 giờ. Hydrogel gồm khoảng 10 nghìn lớp tấm nano trong một nguyên mẫu dày 1mm, có độ cứng tương tự da người và vẫn có thể kéo giãn.

Máy tính sinh học đầu tiên trên thế giới hoạt động dựa trên tế bào não người

Theo trang Oddity Central (Anh), Công ty Công nghệ sinh học Cortical Labs tại Australia gần đây đã thu hút sự chú ý khi giới thiệu là "máy tính sinh học đầu tiên có thể triển khai mã" (the world's first code deployable biological computer). Đây là một bước đột phá quan trọng trong lĩnh vực máy tính sinh học.

Máy tính CL1 hoạt động nhờ vào việc nuôi cấy các tế bào thần kinh từ tế bào gốc đa năng cảm ứng (tế bào iPS) và đặt chúng trên một con chip silicon. Những tế bào này phản ứng với tín hiệu điện, tạo ra các mạng lưới xử lý thông tin tương tự như não bộ sống. Phản ứng của tế bào được ghi lại và phân tích bởi phần mềm trí tuệ nhân tạo (AI), cho phép nó học nhanh hơn các hệ thống AI thông thường. Cortical Labs tin rằng sự kết hợp giữa yếu tố sinh học và AI có thể cải thiện khả năng ra quyết định trong những tình huống không thể đoán trước, nơi mà các hệ thống AI truyền thống gặp khó khăn.

Để duy trì sự sống cho các tế bào thần kinh, CL1 được đựng trong một chiếc hộp hỗ trợ sự sống, có khả năng điều chỉnh các yếu tố như nhiệt độ và trao đổi khí. Bạn có thể hình dung nó như một vỏ máy tính hiện đại, trong đó chứa các mạng lưới tế bào thần kinh người. Công ty này cũng tin rằng "trí thông minh sinh học tổng hợp" của họ sẽ có khả năng cách mạng hóa nghiên cứu về ý thức, và thay thế các phương pháp thử nghiệm động vật hay mô hình toán học không hoàn hảo trong nghiên cứu bệnh tật và thuốc men. CL1 được mô tả là một loại máy tính hữu cơ đang tiến hóa, có khả năng học hỏi nhanh chóng và linh hoạt hơn so với các loại chip AI truyền thống dùng trong các mô hình ngôn ngữ lớn ■

CL1 là máy tính sinh học đầu tiên trên thế giới hoạt động dựa trên tế bào não người nuôi cấy. (Ảnh O.C)

Nơi ước mơ cho những thế hệ học sinh hai nước Việt Nam - Lào

Văn hóa Việt Nam, lịch sử Việt Nam vẫn đều đặn vang lên hằng ngày qua mỗi tiết học, bài giảng hay qua những câu chuyện của các thầy, cô giáo Trường Trung học cơ sở (THCS) Thống Nhất của tỉnh Khammouane, ngôi trường của Hội người Việt Nam ở tỉnh Khammouane, Trung Lào.

Trường Trung học cơ sở Thống Nhất - ngôi trường của Hội Người Việt Nam tỉnh Khammouane. (Ảnh ĐỖ BÁ THÀNH/TTXVN)

Năm cách Thủ đô Viêng Chăn khoảng 400km, Trường THCS Thống Nhất của tỉnh Khammouane được thành lập năm 2024 trên diện tích gần 3.500m² với quy mô gồm 19 phòng, được đầu tư đầy đủ trang thiết bị cho 11 phòng học lý thuyết, 1 phòng học thực hành, phòng thư viện và các hạng mục phụ trợ. Tổng mức đầu tư 25 tỷ đồng.

Kể từ khi đi vào hoạt động, nhà trường đã rất chú trọng việc dạy và học, đặc biệt là bảo tồn tiếng Việt cho thế hệ con em

kiểu bào và con em nước bạn Lào nhằm đáp ứng nguyện vọng, nhu cầu thiết yếu của bà con kiều bào cũng như mong muốn của con em người Việt Nam tại tỉnh Khammouane nói riêng, học sinh của tỉnh nói chung.

Cô giáo Nguyễn Thị Thương, Phó Hiệu trưởng nhà trường, cho biết đây là năm học đầu tiên. Nhà trường có tổng cộng 28 cán bộ, giáo viên và 355 học sinh, trong đó con em người

Việt chiếm khoảng 46%, số còn lại là học sinh người Lào. Mỗi tuần các em học sinh sẽ được học 4 tiết tiếng Việt và tham gia nhiều hoạt động ngoại khóa khác do trường tổ chức như các chương trình văn nghệ, thể dục, thể thao...

Cô Nguyễn Thị Thương bày tỏ mong muốn nhà trường không chỉ là nơi giảng dạy mà còn là cầu nối gìn giữ, lan tỏa những nét đẹp nghìn năm văn hiến

của Việt Nam đến với "đất nước Triệu Voi" xinh đẹp. Mỗi thầy cô nơi đây chính là những "sứ giả" của tình hữu nghị, luôn tận tâm vun đắp và thắp sáng ngọn đuốc của tình hữu nghị Việt Nam - Lào trong sáng thủy chung.

Trong khuôn viên rộng rãi, tòa nhà 3 tầng với lối thiết kế hiện đại cùng mái ngói đỏ tươi đang vang lên những tiếng đồng thanh đánh vần, tập đọc của các em học sinh trong tiết học tiếng Việt. Cô giáo Đậu Thị Lệ Hải, giáo viên tỉnh Quảng Bình được cử sang Lào tham gia công tác giảng dạy từ năm 2019, cho biết con em của cộng đồng người Việt tại Lào rất đông nên cô muốn góp phần nhỏ bé của mình vào việc gìn giữ, lan tỏa tiếng Việt cho các em, cũng như cho các học sinh Lào yêu thích tiếng Việt.

Tương tự như cô Hải, cô giáo Đinh Thị Thơm cũng có nguyện vọng được giảng dạy lâu tại trường để giữ gìn và phát huy truyền thống tiếng Việt cho các em học sinh cả người Việt và người Lào. Theo các cô giáo, học sinh của nhà trường vừa được học chương trình giáo dục

của Lào, vừa được học tiếng Việt để luôn ghi nhớ cội nguồn văn hóa, lịch sử lâu đời cũng như truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam, qua đó giúp các em có thể viết tiếp những ước mơ sau này và trở thành những công dân có ích cho xã hội của hai nước.

Em Phạm Quang Phước (10 tuổi), con em Việt kiều tại tỉnh Khammouane và là học sinh lớp 5 của Trường THCS Thống Nhất, cho biết em rất thích học tiếng Việt để sau này khi tốt nghiệp cấp 3 ở Lào, em có thể về Việt Nam tiếp tục học tập.

Về tương lai của Trường THCS Thống Nhất, Hội người Việt Nam tỉnh Khammouane đặt mục tiêu sẽ tiếp tục nâng cao chất lượng giáo dục và mở rộng quy mô, quyết tâm dạy tốt - học tốt và xây dựng nhà trường ngày càng vững mạnh, phát triển toàn diện. Ngoài ra, đây sẽ là một địa chỉ đỏ, nơi ước mơ cho những thế hệ học sinh tài năng góp phần vào sự phát triển thịnh vượng của hai dân tộc Việt Nam - Lào mãi mãi xanh tươi, đời đời bền vững ■

XUÂN TỬ - BÁ THÀNH (TTXVN)

(Tiếp theo trang 5)

giơ cao những khẩu súng Mỹ như AR15, M79... ra hiệu là nộp cho quân Giải phóng nhưng chúng tôi chỉ giơ tay chào và xoa tay lắc đầu... Nhiều tốp xe vận tải quân sự GMC, xe bọc thép còn nguyên vẹn bị bỏ lại cạnh đường. Đơn vị chúng tôi không hề gặp một sự kháng cự nào của địch. Đến chiều ngày 26/4/1975 đơn vị tôi đến được Long Khánh. Trong buổi tối hôm đó đồng chí chính trị viên tiểu đoàn thông báo quyết định của Bộ Chính trị dồn toàn lực mở Chiến dịch Hồ Chí Minh giải phóng Sài Gòn và toàn bộ miền Nam. Quyết tâm của Bộ Chính trị được quán triệt kĩ càng thấu đáo xuống từng chiến sĩ.

Xuân Lộc đã được giải phóng (21/4), thị xã Biên Hòa chỉ cách hơn chục km, một quyết chiến điểm trước cửa ngõ Sài Gòn. Tại đây có nhiều cứ điểm quân sự của địch như sở chỉ huy Sư đoàn 3, sân bay, tổng kho Long Bình... Chiến sự đang diễn ra quyết liệt. Tiếng súng các loại nổ ùng suốt ngày. Tại khu vực chúng tôi dừng chân thỉnh thoảng một quả đạn pháo rít qua đầu rồi nổ lên chất chứa.

Chúng tôi tản ra hai bên đường là rừng cao su, tranh thủ triển khai công sự để phòng địch phản công.

Hàng ngày đơn vị vẫn duy trì nếp sinh hoạt như thời bình trong tư thế sẵn sàng thay thế nếu các đơn vị phía trước mất sức chiến đấu. Trong mấy ngày ở đây chúng tôi học tập, trao đổi rất sôi nổi về cách tác chiến trong thành phố, cách sử dụng hỏa lực B41 bắn tầm cao... Khả năng vào trung tâm thành phố sẽ lạc đường thì làm sao. Khi chiến sự đang nổ ra mà thấy người dân thò đầu ra thì xử lý thế nào. Cách vận động người dân chỉ đường...

Mặt khẩu để nhận ra nhau là khi hỏi "TOÀN THẮNG" thì trả lời "HỒ CHÍ MINH" hoặc hỏi "HỒ CHÍ MINH" thì trả lời "TOÀN THẮNG". Mỗi người có một mảnh giấy ghi tóm tắt tiểu sử: họ tên, năm sinh, quê quán, phiên hiệu đơn vị, ghim vào sau nắp áo ngực trái để nếu hy sinh thì bộ phận thu dung dễ nhận ra danh tính.

Bên tham mưu của chiến dịch thông báo sẽ có bộ phận tiên trạm đi trước để cắm biển chỉ đường. Bộ phận trinh sát sẽ sử dụng bản đồ để dẫn đầu. Những xe chậm, đến sau sẽ theo bảng chỉ dẫn để tránh lạc đường khi vào thành phố. Chúng tôi chuẩn bị khá kĩ càng cho một trận cầm tử trong trung tâm thành phố.

KỶ ỨC HẢO HÙNG

Cán bộ quán triệt mục tiêu đánh của đơn vị là dinh Độc Lập, nhà Quốc hội, nhà Ngân hàng. Nếu ai lạc đường thì cứ tìm một trong ba mục tiêu đó để tập kết. Sau này tôi được biết cả năm cánh quân của ta đều có ba mục tiêu chung như vậy.

Chúng tôi ở lẫn với rất nhiều tàn binh của lính Cộng hòa. Mấy ngày trước đó chúng tôi đã thấy nhiều tốp đi bộ xuôi về Sài Gòn. Họ là những thanh niên trai trẻ, đã trút bỏ hết quân phục. Tôi trao đổi với một người và được biết họ thuộc các đơn vị đóng quân ở các tỉnh cao nguyên trung phần, các tỉnh duyên hải miền Trung nhưng quê ở miền Tây hoặc Nam Bộ. Về đến đây bị kẹt đường. Tôi bắt tay anh ta an ủi: Sài Gòn sắp giải phóng rồi, sắp hết chiến tranh rồi, chúng ta sắp không phải đi lính nữa, về nhà với vợ con thôi.

*

Trưa 30/4/1975 chúng tôi thấy đại đội trưởng tay cầm chiếc đài bán dẫn, mở to hết cỡ và thông báo tổng thống ngụy Dương Văn Minh đầu hàng rồi. Trong khu đóng quân có một vài tiếng reo nhưng đa phần là im lặng hoặc bàn tán sôi nổi. Chúng tôi coi đây là một sự tất yếu vì đã phải chờ đợi mấy tháng nay rồi, chẳng có gì ngạc nhiên cả.

Ngay lập tức đơn vị được lệnh lên xe vào tiếp quản Sài Gòn. Qua Biên Hòa, khói lửa còn nghi ngút ở những tòa nhà, ở những chiếc xe bọc thép. Xe tăng của cả ta và địch còn đang cháy. Thi thoảng thấy những xác người chết... máu còn rỉ đỏ ra cả vũng...

Thế là đơn vị tôi không tốn một viên đạn nào nhưng hơn 14h chiều 30/4/1975 cũng tới được Sài Gòn. Các mục tiêu cần giải phóng thì các đơn vị bạn đã tập kết đông nghịt. Đang loay hoay tìm đường vào dinh Độc Lập thì đơn vị được lệnh về tiếp quản quận 10.

Quang cảnh đường phố Sài Gòn những ngày này vô cùng đặc biệt. Quân tư trang của địch vứt la liệt. Quân áo, mũ, ba lô, bi đông, thắt lưng... gom thành các đống nhỏ hoặc vứt bừa bãi như phơi rơm.

Lựu đạn đủ loại như lựu đạn sát thương, lựu đạn

cay, lựu đạn tự sát... loại to bằng quả cam, quả quýt, quả quất... vứt ở các chân cột điện, chân tường nhan nhản. Các công sở của chính quyền cũ, cửa mở toang. Các loại giấy tờ sổ sách, tranh ảnh, lọ hoa bằng nhựa bị lực lượng bay ra tung tóe khắp các phòng, trong sân ngoài đường.

Nhiều nơi nhân dân đổ ra hai bên đường reo hò, vỗ tay chào đón. Trên cánh cửa hoặc cánh cổng của mỗi căn hộ có những câu khẩu hiệu chống đối... Những dòng chữ này đến hôm sau đã được xóa hết. Tôi hiểu mình là một trong những chứng nhân đang được chứng kiến thời khắc chuyển mình vĩ đại, có một không hai của lịch sử dân tộc.

Những ngày ở Sài Gòn chúng tôi được các nhà hảo tâm, các hộ kinh doanh buôn bán cung cấp nhiều loại nhu yếu phẩm như mì ăn liền, đồ hộp, sữa, rau đậu, thịt, cá... Thuốc lá như Ruby, Capstan... mấy tháng liền lính tráng được đơn vị cấp từ các kho chiến lợi phẩm, dùng thoải mái.

Ngày 7/5-1975 đơn vị chúng tôi được nhận nhiệm vụ vừa làm tiêu binh, biểu dương lực lượng vừa bảo vệ cho buổi lễ ra mắt của Ủy ban Quân quản thành phố Sài Gòn - Gia Định.

Từ 4h sáng chúng tôi đã có mặt ở dinh Độc Lập. Trong thời gian chờ đợi chúng tôi tranh thủ tản vào các phòng tham quan.

7 giờ sáng, đơn vị dàn đội hình nghiêm trang trước cửa dinh Độc Lập, trong vòng vây của hàng nghìn quần chúng nhân dân với cờ đỏ sao vàng, băng rôn, biểu ngữ rợp trời trước sự chứng kiến của hàng trăm phóng viên các đài báo trong nước và quốc tế. Khi Thượng tướng Trần Văn Trà, Chủ tịch Ủy ban Quân quản xuất hiện trên kỳ đài, tiếng hò reo vang dội...

*

Kết quả của 20 năm chiến đấu trường kỳ và vô cùng gian khổ hy sinh của cả dân tộc đã cho chúng tôi được hưởng những ngày tháng, những giờ phút vinh dự này, một niềm hạnh phúc đặc biệt mà ít người có được ■